YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
15 päivänä helmikuuta 1996 *

Asiassa C-226/94,

jonka Tribunal de commerce d'Albi (Ranska) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa,

Grand garage albigeois SA,

Établissements Marlaud SA,

Rossi Automobiles SA,

Albi Automobiles SA,

Garage Maurel & Fils SA,

Sud Auto SA,

Grands garages de Castres,

Garage Pirola SA,

Grand garage de la gare,

Mazametaine automobile SA,

Établissements Capmartin SA ja

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Graulhet automobiles SA

vastaan

Garage Massol SARL,

ennakkoratkaisun perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta moottoriajoneuvojen jälleenmyyntiä ja huoltopalveluja koskevien sopimusten ryhmiin 12 päivänä joulukuuta 1984 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 123/85 (EYVL 1985, L 15, s. 16) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja G. Hirsch sekä tuomarit G. F. Mancini ja F. A. Schockweiler (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— pääasian kantajien puolesta asianajaja Jean-Pierre Doury, Poitiers,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö Catherine de Salins ja saman osaston ulkoasiainsihteeri Jean-Marc Belorgey,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään valtion oikeudellisen neuvoston avustava oikeudellinen neuvonantaja Fokion Georgakopoulos ja valtion oikeudellisen neuvoston oikeudellinen asiamies Maria Basdeki,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamies Francisco Enrique González Díaz ja oikeudellisessa yksikössä toimiva kansallinen virkamies Géraud de Bergues,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan pääasian kantajien, edustajanaan asianajaja Jean-Pierre Doury, Ranskan hallituksen, asiamiehenään Jean-Marc Belorgey, Kreikan hallituksen, asiamiehenään Fokion Georgakopoulos, ja komission, asiamiehinään Francisco Enrique González Díaz ja oikeudellisessa yksikössä toimiva kansallinen virkamies Guy Charrier, esittämät suulliset huomautukset 16.11.1995 pidetyssä istunnossa,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.12.1995 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal de commerce d'Albi on esittänyt 22.7.1994 tekemällään ja yhteisöjen tuomioistuimeen 2.8.1994 saapuneella päätöksellä EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti ennakkoratkaisukysymyksen perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta moottoriajoneuvojen jälleenmyyntiä ja huoltopalveluja koskevien sopimusten ryhmiin 12 päivänä joulukuuta 1984 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 123/85 (EYVL 1985, L 15, s. 16) tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty asiassa Grand garage albigeois, Établissements Marlaud, Rossi Automobiles, Albi Automobiles, Garage Maurel & Fils, Sud Auto, Grands garages de Castres, Garage Pirola, Grand garage de la gare, Mazametaine automobile, Établissements Capmartin ja Graulhet automobiles (jäljempänä Grand garage albigeois ym.) vastaan autoliike Massol, jossa ensiksi mainitut ovat nostaneet vilpillistä kilpailua koskevan kanteen viimeksi mainittua kohtaan.

3 Ranskalaiseen Tarnin departementtiin sijoittautuneet Grand garage albigeois ym. ovat Citroën-, Ford-, Honda-, Peugeot- ja Renault-merkkisten autojen yksinmyyjiä.

4 Samassa departementissa sijaitsevaan Albiin sijoittautunut autoliike Massol toimii sellaisten erimerkkisten uusien ajoneuvojen itsenäisenä jälleenmyyjänä, joiden rekisteröinnistä on kulunut enintään kolme kuukautta tai joilla on ajettu enintään 3 000 kilometriä. Massol pitää tällaisten autojen varastoa ja mainostaa näitä autoja edistääkseen niiden myyntiä.

5 Koska Grand garage albigeois ym. katsoivat, että autoliike Massol, joka ei kuulu minkään autonvalmistajan jakeluverkostoon eikä liioin ole asetuksen N:o 123/85 3 artiklan 11 kohdassa tarkoitettu valtakirjan saanut välittäjä, oli syyllistynyt vilpilliseksi kilpailuksi katsottaviin toimiin yksinmyyjiä Grand garage albigeois ym. kohtaan, ne nostivat 17.3.1994 Tribunal de commerce d'Albissa kanteen, jossa vaaditaan autoliike Massolin toimien lopettamista ja tämän velvoittamista maksamaan vahingonkorvausta vahingosta, joka oli aiheutunut siitä, että Massol oli houkutellut niiden asiakkaita omiksi asiakkaikseen, saattanut jakeluverkoston hajaannukseen ja pakottanut yksinmyyjät myöntämään alennuksia asiakkaittensa menettämisen estämiseksi.

6 Grand garage albigeois ym. kiistävät autoliike Massolin toiminnan laillisuuden sillä perusteella, että Massol on rikkonut sekä autonvalmistajien ja jälleenmyyjien välisiä yksinmyyntisopimuksia että yhteisön oikeuden säännöksiä. Yksinmyyjät

saavat näiden sopimusten mukaan määrätyllä sektorilla yksinoikeuden sijoittautua, harjoittaa liiketoimintaa ja myydä uusia ajoneuvoja suoraan tai kauppaedustajiensa välityksellä. Näin ollen minkään automerkin jakeluverkostoon kuulumaton autojen jälleenmyyjä voi harjoittaa toimintaansa ainoastaan asetuksen N:o 123/85 3 artiklan 11 kohdassa tarkoitettuna valtakirjan saaneena välittäjänä 4 päivänä joulukuuta 1991 annetussa "autojen välittäjien toimintaa koskeva selvennys" -nimisessä komission tiedonannossa 91/C 329/06 (EYVL C 329, s. 20) yksilöidyillä edellytyksillä. Välittäjä saa toimia ainoastaan ostajan, lopullisen kuluttajan, lukuun, eikä se siten saa pitää varastoa tai aiheuttaa sekaannusta yleisön mielessä antamalla erityisesti mainonnassaan sellaisen vaikutelman, että mainittu välittäjä on varsinainen jälleenmyyjä. Lopuksi Grand garage albigeois ym. pitävät lainvastaisena sitä, että itsenäiset jälleenmyyjät toimittavat uusia ajoneuvoja asiakkailleen.

7 Autoliike Massol katsoo sitä vastoin, että itsenäisen jälleenmyyjän toiminta on laillista. Jälleenmyyjät eivät voi vedota yksinmyyntioikeuteen, elleivät autojen jakeluverkostot ole aukottomia siten, että tietynmerkkisten uusien ajoneuvojen toimittaminen itsenäisille jälleenmyyjille on mahdotonta. Kuitenkin valmistajat myyvät sen mukaan nykyisin 40 prosenttia tuotannosta yksinmyyjäverkostonsa ulkopuolelle. Ottaen huomioon lisäksi Ranskan *code civil*in mukaisen sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteen, yksinmyyntisopimukset sitovat ainoastaan niiden osapuolia, eikä niillä ole kolmansiin ulottuvia oikeusvaikutuksia; mikään määräys ei Massolin mukaan kiellä näitä myymästä voitolla laillisesti hankkimiaan uusia ajoneuvoja. Lopuksi yksinmyyjät eivät voi vedota asetuksen N:o 123/85 poikkeussäännöksiin, koska yksinmyyntisopimukset eivät täytä tässä asetuksessa asetettuja edellytyksiä.

8 Koska Tribunal de commerce d'Albi katsoi, että sen käsiteltävänä olevan asian ratkaisu riippui yhteisön oikeuden tulkinnasta, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Voiko ranskalaisilla yksinmyyntisopimuksilla (Peugeot, Renault, Citroën, Ford ja Honda) olla kolmansiin liikkeenharjoittajiin ulottuvia oikeusvaikutuksia

eurooppaoikeuden yleisten sääntöjen eli vapauden periaatteen yhteydessä ja erityisesti, jos itsenäinen jälleenmyyjä onnistuu hankkimaan tietystä jakeluverkostosta laillisesti uusia ajoneuvoja, voiko valmistaja, maahantuoja tai jäsenvaltiossa toimivaan jakeluverkostoon kuuluva jälleenmyyjä vastustaa asetuksen N:o 123/85 tai yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön nojalla sitä, että kyseinen itsenäinen jälleenmyyjä tuo uusia ajoneuvoja jäsenvaltioon ja myy niitä siellä edelleen, ainoastaan sillä perusteella, ettei viimeksi mainittu ole hyväksytty jälleenmyyjä eikä välittäjä?"

9 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy tällä kysymyksellä ennen kaikkea sitä, onko asetusta N:o 123/85 tulkittava siten, että sen vastaista on se, että liikkeenharjoittaja, joka ei ole tietynmerkkisen auton valmistajan jakeluverkoston hyväksytty jälleenmyyjä eikä tämän asetuksen 3 artiklan 11 kohdassa tarkoitettu valtakirjan saanut välittäjä, ryhtyy harjoittamaan tätä merkkiä olevien uusien ajoneuvojen itsenäistä jälleenmyyntiä.

10 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on syytä muistuttaa aluksi siitä, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan mukaan yhteismarkkinoille soveltumattomia ja kiellettyjä ovat periaatteessa sellaiset yritysten väliset sopimukset, jotka ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja joiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla tai joista seuraa, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy yhteismarkkinoilla. Tämän artiklan 2 kohdan mukaan tällaiset sopimukset ovat mitättömiä, ellei komissio ole julistanut saman artiklan 3 kohdan mukaisesti, ettei 1 kohdan määräyksiä sovelleta.

11 Komissio voi päättää, ettei 85 artiklan 1 kohtaa sovelleta joko tekemällä erityistä sopimusta koskevan yksilöllisen päätöksen 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204) mukaisesti tai antamalla tiettyjä

sopimusryhmiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 2 päivänä maaliskuuta 1965 annetun neuvoston asetuksen N:o 19/65/ETY (EYVL 1965, 36, s. 533) nojalla. Komissio vahvistaa tällaisella ryhmäpoikkeusasetuksella ne edellytykset, joiden täyttyessä 85 artiklan 1 kohdan kieltoa ei sovelleta sellaiseen sopimukseen, joka kuitenkin sellaisenaan täyttää tämän kiellon edellytykset.

12 Asetuksen N:o 19/65 nojalla annetun komission asetuksen N:o 123/85 tarkoituksena on sallia tietyt moottoriajoneuvojen jälleenmyyntiä ja huoltopalveluja koskevat sopimukset, jotka muutoin olisivat kiellettyjä.

13 Asetuksessa N:o 123/85 julistetaan todellakin 85 artiklan 3 kohdan mukaisesti, että 85 artiklan 1 kohta ei tässä asetuksessa säädetyin rajoittavin edellytyksin koske sopimuksia, joissa tavarantoimittaja antaa hyväksytyn jälleenmyyjän tehtäväksi edistää moottoriajoneuvojen jälleenmyyntiä ja huoltopalveluja määrätyllä alueella ja sitoutuu varaamaan tälle oikeuden sopimustavaroiden toimittamiseen tällä alueella.

14 Tässä asetuksessa jätetään siten 85 artiklan 1 kohdan määräysten soveltamisalan ulkopuolelle erityisesti tavarantoimittajan hyväksytylle jälleenmyyjälle asettama velvoite, jonka mukaan jälleenmyyjä ei saa myydä sopimustavaroita jakeluverkostoon kuulumattomille jälleenmyyjille (3 artiklan 10 kohta), ellei kysymys ole välittäjistä eli liikkeenharjoittajista, jotka toimivat lopullisten kuluttajien nimissä ja näiden lukuun ja jotka saavat tätä varten valtakirjan (3 artiklan 11 kohta).

15 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, asetuksessa N:o 123/85 perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohtaa soveltavana asetuksena ei säädetä sellaisia

pakottavia säännöksiä, jotka vaikuttaisivat suoraan sopimuslausekkeiden pätevyyteen tai sisältöön taikka velvoittaisivat sopimuspuolia mukauttamaan sopimuksen sisältöä; tässä asetuksessa annetaan ainoastaan moottoriajoneuvoalan taloudellisille toimijoille tiettyjä mahdollisuuksia laatia jälleenmyyntiä ja huoltopalveluja koskevat sopimukset siten, että huolimatta niihin sisältyvistä tietynlaisista yksinoikeus- ja kilpailukieltolausekkeista nämä sopimukset voivat jäädä 85 artiklan 1 kohdan kiellon ulkopuolelle (ks. asia 10/86, VAG France, tuomio 18.12.1986, Kok. 1986, s. 4071, 12 ja 16 kohta).

16 On syytä täsmentää tältä osin, että asetus N:o 123/85 perustamissopimuksen 85 artiklaa soveltavana asetuksena koskee ainoastaan tavarantoimittajien ja näiden hyväksyttyjen jälleenmyyjien välisiä sopimussuhteita siten, että asetuksessa vahvistetaan edellytykset, joiden täyttyessä tavarantoimittajia ja mainittuja jälleenmyyjiä sitovat sopimukset ovat perustamissopimuksen kilpailua koskevien määräysten mukaisia.

17 Asetus koskee siten ainoastaan niiden sopimusten sisältöä, joita tietyn tuotteen jakeluverkostoon kuuluvat osapuolet voivat tehdä rikkomatta niitä perustamissopimuksen määräyksiä, joiden mukaan tavanomaista kilpailua koskevat rajoitukset ovat kiellettyjä yhteismarkkinoilla.

18 Tässä asetuksessa vahvistetaan yksinkertaisesti ainoastaan se, mitä tällaisten sopimusten osapuolet voivat sitoutua tekemään tai mitä ne eivät voi sitoutua tekemään suhteessa kolmansiin, eikä sen tarkoituksena sitä vastoin ole säännellä markkinoilla jakelusopimusten piirin ulkopuolella mahdollisesti toimivien mainittujen kolmansien toimintaa.

19 Siten tämän ryhmäpoikkeusasetuksen säännökset eivät voi vaikuttaa kolmansien henkilöiden eivätkä varsinkaan itsenäisten liikkeenharjoittajien oikeuksiin ja

velvollisuuksiin suhteessa autojen valmistajien ja näiden yksinmyyjien välisiin sopimuksiin.

20 Edellä esitetyn perusteella asetusta N:o 123/85 ei voida tulkita siten, että sen mukaan tietyn automerkin viralliseen jakeluverkostoon kuulumaton liikkeenharjoittaja, joka ei ole tässä asetuksessa tarkoitettu valtakirjan saanut välittäjä, ei saa harjoittaa tätä merkkiä olevien uusien ajoneuvojen itsenäistä markkinointia.

21 Komission edellä mainitun tiedonannon 91/C 329/06, johon pääasian kantajat viittaavat, tarkoituksena on puolestaan ainoastaan selventää tiettyjä asetuksessa käytettyjä käsitteitä, eikä sillä voida siten muuttaa asetuksen ulottuvuutta.

22 Näin ollen ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle on syytä vastata, että asetusta N:o 123/85 on tulkittava siten, ettei sen vastaista ole, että liikkeenharjoittaja, joka ei ole tietyn automerkin valmistajan jakeluverkoston hyväksytty jälleenmyyjä eikä tämän asetuksen N:o 123/85 3 artiklan 11 kohdassa tarkoitettu valtakirjan saanut välittäjä, ryhtyy harjoittamaan tämänmerkkisten uusien ajoneuvojen itsenäistä jälleenmyyntiä.

Oikeudenkäyntikulut

23 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan ja Kreikan hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on ratkaissut Tribunal de commerce d'Albin 22.7.1994 tekemällä päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta moottoriajoneuvojen jälleenmyyntiä ja huoltopalveluja koskevien sopimusten ryhmiin 12 päivänä joulukuuta 1984 annettua komission asetusta (ETY) N:o 123/85 on tulkittava siten, ettei sen vastaista ole, että liikkeenharjoittaja, joka ei ole tietyn automerkin valmistajan jakeluverkoston hyväksytty jälleenmyyjä eikä tämän asetuksen N:o 123/85 3 artiklan 11 kohdassa tarkoitettu valtakirjan saanut välittäjä, ryhtyy harjoittamaan tämänmerkkisten uusien ajoneuvojen itsenäistä jälleenmyyntiä.

Hirsch Mancini Schockweiler

Julistettiin Luxemburgissa 15 päivänä helmikuuta 1996.

R. Grass
kirjaaja

G. Hirsch
toisen jaoston puheenjohtaja